Brjef landshöfðingja *til amtmannsins í norðuramtinu og austuramtinu* **um sveitfesti þurfalings.** — Eptir að hafa fengið þóknanlegt brjef yðar, herra amtmaður, dags. 7. febr. þ. á. og þar með fylgjandi prófsútskript og önnur skjöl og skilríki viðvíkjandi sveitfestismáli Stefáns heitins Árnasonar frá Kverkártungu, skal yður hjer með þjónustusamlega tjáð, til þóknanlegrar leiðbeiningar og frekari birtingar, að með því að jeg verð að vera yður samdóma um, að styrkur sá, sem Stefáni Árnasyni var veittur í Skeggjastaðahreppi vorið 1883, geti, af ástæðum þeim, sem fram eru teknar í úrskurði yðar 15. jan. 1887, ekki talizt löglega veittur sveitarstyrkur, og með því að ekki hefur getað sannazt, að styrkveitingar honum til handa frá Loðmundarfjarðarhreppi hafi að neinu leyti verið greiddar úr hreppssjóði eða af sveitarútsvörum hreppsbúa, þá hlýtur tjeður úrskurður yðar, er ákveður, að Stefán ásamt hyski sínu skuli eiga sveit í Skeggjastaðahreppi, í öllum greinum óraskaður að standa.[1] **71** 31. maí.

---

[1]) Úrskurður amtmannsins er svo hljóðandi:

Með þóknanlegu brjefi, dagsettu 1. f. m., hafið þjer, herra sýslumaður, sent hingað erindi nokkurt frá hreppsnefndinni í Loðmundarfjarðarhreppi, þar sem hún áfrýjar til amtsins úrskurði yðar, 5. nóvember f. á., er ákveður, að Stefán nokkur Árnason í Kverkártungu í Skeggjastaðahreppi sje sveitlægur í Loðmundarfjarðarhreppi, og að þessum hreppi beri að endurgjalda Skeggjastaðahreppi styrk þann, sem Stefáni hafi verið veittur frá því hann varð hjálparþurfi vorið 1883, að undanteknum skuldakröfum þeirra Árna bónda Þorkelssonar á Þorvaldsstöðum og Stefáns hreppstjóra Pjeturssonar í Saurbæ, sem verði að álítast sem lán einstakra manna.

Þegar Stefán þessi Árnason flutti sig vorið 1874 að Kverkártungu í Skeggjastaðahreppi, átti hann sveit í fæðingarhreppi sínum, Loðmundarfjarðarhreppi, og lafði hann við búskap í Kverkártungu af litlum efnum og mest fyrir gjafir hreppsmanna og utanhreppsmanna, sjer í lagi sveitunga sinna gömlu í Loðmundarfirði, þangað til hann flosnaði upp vorið 1885. Á þessum tíma þrengdi sjer í lagi að honum vorið 1883, og fann þá hreppsnefndaroddvitinn í Skeggjastaðahreppi sjer skylt, að rannsaka heimilisástæður hans, sem oddvitanum þóttu svo ískyggilegar, að hann bauð honum hjálp af fátækrafje, auk þess, sem tveimur börnum hans var komið burt um tíma, öðru til Árna Þorkelssonar á Þorvaldsstöðum. Stefán Árnason hafnaði samt boði oddvitans, og vildi fyrst leita fyrir sjer hjá sveitungum sínum í Loðmundarfirði, en þegar hann kom þaðan, leitaði hann hins framboðna styrks, sem hann eptir beiðni sinni fjekk útborgaðan með 30 kr. í peningum og notaði til að kaupa 2 ær, en endurborgaði svo hreppnum styrkinn vorið 1884. Hjer um bil samstundis og hann meðtók þennan styrk af fátækrasjóði Skeggjastaðahrepps eða nokkru síðar, veitti hreppsnefndarmaður Stefán hreppstjóri Pjetursson í Saurbæ Stefáni Árnasyni lítið eitt af kornmat og skóleður, alls fyrir 6 kr. 55 a., og útvegaði honum lán hjá verzlunarstjóranum á Raufarhöfn, að upphæð 22 kr. 27 a.

Úrslit þessa máls eru þannig undir því komin, hvort sá styrkur, sem Stefán Árnason samkvæmt framangreindu hefur þegið vorið 1883, er rjettilega veittur sveitarstyrkur, en sje hann það ekki, getur hann ekki verið því til fyrirstöðu, að Stefán hafi áunnið sjer framfærslurjett í Skeggjastaðahreppi með samfleyttri 10 ára dvöl sinni þar. Það er þá fyrst auðsætt, að sú hjálp, sem Stefán hreppstjóri Pjetursson veitti

1. dag oktobermán. 1894.

Reykjavík. Ísafoldarprentsmiðja 1894.

72 23. júní. **Brjef landshöfðingja** *til amtmannsins í suðuramtinu og vesturamtinu* **um upptöku þarfalings og fátækraflutning, svo og skilyrði fyrir sölu á kyrsettum fjármunum hans.** — Eptir að hafa fengið þóknanlegt brjef yðar, herra amtmaður, dags. 17. f. m. viðvíkjandi erindi hreppsnefndarinnar í Kjósarhreppi um upptöku og fátækraflutning á Gesti bónda Pjeturssyni á Súlunesi svo og um sölu á kyrrsettum fjármunum hans,en erindi þetta sendi jeg yður með brjefi, dags. 25. október 1892 til þess að fá umsögn sýslumannsins í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu og sjálfs yðar um málefnið, sbr. einnig brjef mín 25. maí og 23. okt. 1893, skal jeg hjer með þjónustusamlega tjá yður, til þóknanlegrar leiðbeiningar og birtingar fyrir hreppsnefndinni, sem hefði átt að snúa málaleitun sinni til yðar, að jeg er yð-

---

honum í kornmat og skóleðri, alls eigi verður skoðuð sem fátækrastyrkur, þar sem hreppstjórinn, þótt hann væri hreppsnefndarmaður, hafði enga heimild til að veita slíka hjálp úr hreppssjóði upp á sitt eindæmi, enda bera skjöl málsins með sjer, að hann hafi lánað Stefáni Árnasyni þetta með því skilyrði, að það skyldi skrifast í hreppsreikning, ef það eigi væri borgað sjer fyrir árslok, og hið sama er að segja um lán það, sem hreppstjórinn útvegaði hjá verzlunarstjóranum á Raufarhöfn, að það eigi verður skoðað sem styrkur af hreppsfje. Öðruvísi verður heldur eigi litið á upphæð þá, sem Árni bóndi Þorkelsson síðar meir heimtaði fyrir undirhald á því barni Stefáns, sem hann hafði hjá sjer í 4 vikur vorið 1883, þar sem Árni virðist í upphafi hafa ætlað að gefa Stefáni barnfóstrið, og hafði boðið honum að taka af honum barnið, en sá sig svo um hönd síðar og fjekk borgun fyrir undirhald á barninu úr sveitarsjóðnum. Þá er eptir að íhuga 30 kr. styrk þann, sem Stefáni var veittur af sveitarsjóði Skeggjastaðahrepps, þegar hann kom aptur úr ferð sinni til Loðmundarfjarðar vorið 1883. Þess ber þá að gæta, að þessi styrkur var í upphafi boðinn honum og að hann hafnaði honum fyrst um sinn, sem sýnir, að bráðnauðsynin á að veita styrkinn hafi eigi verið fyrir hendi, enda segist hann hafa þá haft eitthvað af kornmat, og keypti hann tvær ær fyrir þessa peninga, til þess að hafa mjólkina úr þeim sjer og sínum til viðurværis; þá kom Stefán og með peninga úr Loðmundarfirði vorið 1883, og keypti fyrir 2 eða 3 ær, svo hann, eptir eigin sögn, hafði 18 ær í kvíum sumarið 1883, auk þess sem hann segist hafa átt 2 hesta og keypti 1 kú á sama ári. Þótt eflaust hafi verið þröngt í búi hjá Stefáni vorið 1883, sjer í lagi að því leyti, sem hann vantaði mjólk handa börnum sínum, þá fær amtið, samkvæmt því, sem tekið er fram, samt eigi betur sjeð en að hinn umræddi styrkur sje ólöglega veittur og gagnstætt grundvallarreglunni í 9. gr. fátækrareglugjörðarinnar, en eptir því sem fram er komið í málinu, hafa gjafir þær, sem Stefáni hlotnuðust frá Loðmundarfjarðarhreppi, sjer í lagi sumarið 1883, eigi komið úr hreppssjóði þar, heldur fengizt með samskotum einstakra manna.

Með því nú Stefán Árnason hefur dvalið 10 ár samfleytt í Skeggjastaðahreppi frá því á vorinu 1874 til vorsins 1884, án þess að hafa fengið nokkurn löglega veittan sveitarstyrk á þessu tímabili, sem gæti slitið sveitfestisdvöl hans þar, úrskurðast hjer með, að hann ásamt hyski sínu eigi sveit í Skeggjastaðahreppi, og er úrskurður yðar 5. nóv. f. á. hjer með úr gildi felldur.

Þetta gefst yður hjer með þjónustusamlega til vitundar, yður til leiðbeiningar og til þess þjer birtið það hreppsnefndunum í Skeggjastaða- og Loðmundarfjarðarhreppum.